

15 maart 2020 – De Russische journaliste [Marina Ovsyannikova](#) heeft er een zwaar offer voor over om uiting te geven aan haar afschuw voor de oorlog die haar land voert tegen buurland Oekraïne. Het is meer dan persoonlijke afschuw voor geweld; ze waarschuwt haar medeburgers ook voor de leugenachtige berichtgeving over de oorlog op de zender waarvoor ze werkt, de Russische staatsomroep Channel One. Als dit het verzet in Rusland zelf tegen de oorlog kan stimuleren zullen de jaren gevangenisstraf die Ovsyannikova hoogstwaarschijnlijk tegemoet gaat niet voor niets geweest zijn.

In een land waar de media door de autoriteiten scherp in het oog worden gehouden, en waar protest tegen de regeringspolitiek onveranderlijk met arrestaties en politiegeweld wordt gesmoord, vergt het grote moed om in een soort kamikaze-actie zijn niet bestaand recht op vrije meningsuiting en actief burgerschap uit te oefenen. “Dat is bij ons gelukkig wel anders”, zal men opmerken, en terecht! Het heeft jarenlange agitatie, honderden jaren gevangenisstraf en vele doden geëist om de burgerlijke vrijheden te veroveren die we vandaag kennen. Dat is niet iets om lichtzinnig over te doen.

De vraag is echter: wat gebeurt er met die vrijheden? Onze westerse landen zijn zelfs niet rechtstreeks betrokken bij de oorlog in Oekraïne, en toch is de berichtgeving eenzijdig, weinig relevant en vaak tendentius. De gecultiveerde westerling, inwoner van een democratisch land dat de persoonlijke en politieke vrijheid in zijn blazoen draagt, wordt afgeschermd van informatie die hij of zij blijkbaar verkeerd zou kunnen interpreteren. Een paar voorbeelden.

De [Europese Commissie](#) kondigde begin maart aan dat Russische staatsmedia zoals RT of Sputnik door de internet providers moeten geblokkeerd worden. Nochtans heeft die Commissie daartoe geen enkele bevoegdheid, en zijn het de lidstaten die instaan voor de mediapolitiek, daarbij in feite gebonden door ‘Europese waarden’ als persvrijheid... Er klonk wat protest vanuit de beroepsjournalistiek, maar niet in die mate dat Ursula von der Leyen en haar Commissie zich verplicht voelen om dit machtsmisbruik ongedaan te maken. Heeft het Kremlin dan zo’n sterk dossier dat de westerse burger er moet voor afgeschermd worden?

Maar naast regelrechte censuur bestaat er ook zo iets als ‘autocensuur’, die veel moeilijker met de vinger te wijzen is. Eén geval kwam me toevallig ter ore. Pierre Galand is het boegbeeld van de vredesbeweging in Franstalig België, gewezen PS-senator, gewezen secretaris-generaal van Oxfam-België, *éminence grise* van het pacifisme. Galand zou op 5 maart deelnemen aan een uitzending van het programma *Retour aux sources* over *Greenham Common* op de Franstalige Belgische openbare omroep RTBF. Greenham Common is in Groot-Brittannië het symbool van het verzet tegen de atoombom (zoals kleine Brogel in België). Galand had er aan protesten deelgenomen, en zou als dusdanig tussenkomen in een debat over pacifistisch verzet tegen atoomwapens tijdens de op 1 februari opgenomen RTBF-uitzending. Maar dat paste blijkbaar niet meer in het kader van de openbare omroep na de Russische inval in Oekraïne. De productieverantwoordelijke van het programma belde Galand op en zei gegêneerd dat “de hoogste instanties van de RTBF” besloten hadden het programma niet uit te zenden “gezien de omstandigheden”. Dachten die instanties dan misschien dat een pacifistische noot een te grote dissonant zou vormen met het regeringsdiscours?

De essentie gaat echter niet over deze of gene uitzending, maar over de vraag of onze ‘vrije’ media – en in de allereerste plaats de openbare omroepen – ons voldoende informeren om ons een beeld te kunnen vormen van de wereld rondom ons. [Zoals ik eerder al schreef](#) is de meest gangbare misleiding door de media in onze ‘liberaal-democratische’ samenlevingen niet de platte leugen à la Channel One, maar de halve waarheid. En die is in zekere zin misleider dan leugens die veel mensen toch direct doorzien. De halve waarheid bestaat er vaak in feiten zonder enige achtergrond te serveren, actualiteit zonder enige contextualiteit. Waarom hebben die media en die omroepen ons, in de voorbije acht jaar en in de voorbije weken [1], nauwelijks iets gemeld over de bombardementen die het Oekraïense leger zelf uitvoerde op de eigen burgers in de Donbass, met 13.000 à 14.000 als onbetwist dodencijfer, naar alle waarschijnlijkheid een stuk hoger dan wat Poetins slachting tot nog toe aanrichtte? Waren dit misschien ‘verantwoorde doden’, slachtoffers van illegaal separatisme heimelijk gesteund door Moskou? Hebben onze mediaverantwoordelijken een zo laag gedacht van het doorsnee-intellect van de burger dat deze historische achtergrond te complex is en hem/haar beter onthouden wordt? Voor de Franse journaliste [Anne-Laure Bonnel](#), die sinds jaren ter plaatse is en wanhopig probeert dit stuk realiteit aan de westerse kijker mee te delen, blijven alle deuren gesloten. Als Bonnel een marionet van Poetin was zou ze toch gemakkelijk te ontmaskeren zijn? Of is dit opnieuw een dissonant die te schril afsteekt met het beeld van het democratisch, Europees en NAVO-gezind regime in Kiev, kortom met het beeld van onze ‘grote Europese familie’?

Je zou op den duur gaan vrezen dat het idee dat completere, complexere informatie niet meer besteed is aan de westerse informatieconsument een ‘self-fulfilling prophecy’ wordt. Als de media de publieke opinie maken, maken ze die steeds minder ontvankelijk voor nuance en debat. Het zijn niet de Stoltenbergs of de von der Leyens die zich daar zorgen zullen over maken. En juist daarom is degelijke informatie zo belangrijk. Het gaat niet om een intellectuele aangelegenheid, over verschillende interpretaties van de Vrede van Westfalen of het Grote Schisma. Het gaat over het beleid in onze eigen ‘democratieën’, en het gemak waarmee particuliere belangen kunnen voorgesteld worden als het algemeen belang. Het gaat er ook over dat we waardevolle inzichten verliezen als alleen officiële ‘waarheden’ worden in omloop gebracht.

De Britse journalist Peter Osborne doet daarover een interessant boekje open. Alhoewel afkomstig van de conservatieve Daily Telegraph werd de hetze tegen Jeremy Corbyn als ‘Poetin-vriend’ hem teveel, hetze die bovendien door de huidige Labourleider [Keir Starmer](#) werd en wordt aangewakkerd. In [Russia-Ukraine war: Jeremy Corbyn was right all along about Putin and his oligarchs](#) neemt Osborne de

verdediging van Corbyn op zich omwille van drie redenen: om de circulerende leugens recht te zetten, als verzet tegen de Tories en de Labourleiding die met hun *Corbyn bashing* hun eigen Poetin- en oligarchenvriendelijk verleden willen aan de aandacht onttrekken, en vooral omdat Corbyn iets te zeggen heeft over Poetin en zijn beleid. Niet sinds vandaag, maar al meer dan 20 jaar geleden, toen Tony Blair Poetin het hof maakte...

[1] VRT-journalist Björn Soenens brengt een [uitgebreid informatief stuk](#) over de verhouding tussen Rusland/Sovjet-Unie en het Westen in de voorbije eeuw, met redelijk wat aandacht voor de 'communistenjacht', het oprukken van de NAVO na de ineenstorting van de SU, enz. Maar de Oekraïense burgeroorlog van de voorbije acht jaar en de niet nageleefde Minsk-akkoorden, nogal relevant voor de actualiteit, ontbreken helaas helemaal.

Dit delen:

[Facebook](#)

[Twitter](#)